

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
80 ераи. у влату, на по године
10 ераи. у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Рамадановићу, в. п. аген-
ту у Котор. Доплата се шаље
уредништву. Ручно се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Њ. Кр. В. В. Господар и
Његањ Милена отпутовали су на
Ријеку.

ЦЕТИЊЕ, 15 октобра.

КО ЈЕ ПОТПИРИО ДАНАШЊИ РАТ?

У Инглеској као да не престају
бадати, поводом данашњег рата,
равна окривљивања на Њемачку.
Лондонски лист „Times“ у једном
свом допису из Токија, против сва-
ког очекивања, долази до закључка,
да је главни кривац и подстрекач
руско-јапанског рата била Њемачка.У томе се чланку доказује, да
је Њемачка потпомогала руску ноту
о томе, да се полуострво Лијатунг
не даде Јапану; да се није она за-
то заузела. Портартур би и до да-
нас (?) остао јапански. За тим је
њемачки цар нацртао знамениту
слику, која је много потпомогла, да
се утврди и узме маха „легенда о
жутој опасности“. У Кјо-Шау Ње-
мачка је заузела један дио китајског
земљишта и тим је нарушила основ-
не законе „дипломатске деликатно-
сти“. Сада пак Њемачка свијем на-
чинима симпатизира Русији, јер се
боји, да је побједоносни Јапан не
ишћера из Шантунга. „Због тога
Јапанци, путем логичких закључака,
који су јасни за свакога, долазе до
закључка, да је Њемачка била глав-
ни, ако не и једини покретач да-
нашњег рата“.Оваква окривљивања од стране
Инглеске — како пише „Н. Врејја“
— врло су значајна и карактери-
стична у опште за држање инглеске
штампе.Рачун изгледа врло јасан. Ве-
ликоме руско-јапанском супарниш-
тву противуштава се исто тако вели-
ко, ако не и још више, супарништво
инглеско-њемачко, Инглеска која се
добровољно бацила у наручја Јапа-
ну, тијем самијем, приморала је Руси-
ју, да се вблзиви са својим природним
противником. Инглеска, радећи да
ослаби Русију, а заједно с тијем и
Јапан, изгубила је из вида трећи
фактор, који је може бити и најваж-
нији: она није рачувала, да ће овај
рат јако ослабити Њемачку. Као
резултат инглеског уговора биће то,
што ће се она морати најпослије ва-
довољити побјеђеним и економски ра-
зореним „савезником“, а Њемачкој
може Русија послужити као јак осло-
нац за развитац даљих колонијалних
планова.Груби тои, којим се служи „Times“,
неће никога окренути, да промијени
мишљење о томе, ко је баш прави
потпиривац данашњег рата, а Ње-
мачка, разумије се, није крива, што
туђу погрешку помажу развоју ње-
не свјетске политике.

Њемачка и тибетско питање.

Уговор што, га је недавно Ин-
глеска закључила са Тибетом, изгле-
да да неће баш проћи неопажено, и
већ и сад тај уговор покреће многа
међународна питања.Судећи по вјестима из Китаја,
чим је тај уговор био публициран
у китајским листовима, ъемачки по-
слањак у Пекингу отишао је китај-ском министру иностраних дјела и
уписао га је, да ли је публиковани
текст аутентичан.Министар је изјавио, да је пу-
бликовани уговор у суштини тачан.Посланик је тада примјетио, да
ће члан 9-ти, ако је од стране Ки-
таја ратификован, довести Китај у
сукоб са великим државама, које
имају уговоре с њим, јер тај уговор
даје Инглеској право, да гавдује у
земљама, које спадају у састав ки-
тајске царевине; па је даље упитао,
да ли је тај уговор учињен с при-
станком Китаја? Министар је на ово
питање одговорио негативно.И ако Њемачка није још уло-
жила обилан протест, опет се ъе-
мачки посланик, како пише „Times“,
од тога дана понаша тако, да даде
знати Китају, да би Њемачка могла
потражити исто таква права у обла-
сти Шантунгу.По себи се разумије, да се Ки-
тајци боје, да ће Француска потра-
жити таква права у Јин-Нану, а
Јапан у Фокијану.Ево како гласи тај 9-ти и нај-
значајнији члан англо-тибетског уго-
вора: „Без пристанка Велике Бри-
таније ни један дио тибетског зем-
љишта не може бити ни најмљен,
ни продат, ни заложен ни једној
страној држави. Неће бити дозво-
љено ни једној страни држави, да
се мијеша у администрацију Тибета,
нити у друге послове, који се њега
тичу. Ни једна влада не може нити
званично, нити другим начином, ши-
љати ма кога од својих држављана
у Тибет, с цијељу да учествује у
управљању тибетским пословима.
Најпослије, ни једна страна влада
неће моћи добити овлашћење, да
гради путове, обичне или гвоздене,
да проводи телеграфе и да отвара
руднике у ма каквом крају Тибета.
У случају, кад би се Велика Брита-
нија сагласила, да допусти којој дру-
гој држави, да проводи путове и
телеграфе, као и да отвара руднике,
она задржава за себе право, да сама
за свој рачун проучи начине, којима
би се то извршило могло“.„Најпослије, никакво земљиште
у Тибету, које садржи драгоцене
минерале или метале, неће моћи бити
ни заложено, ни промијењено, ни
најмљено, ни продато никаквој дру-
гој држави.“Такав је у цјелини 9-ти члан
англо-тибетског уговора, који је до
сад само у изводу познат био. А
пошто је китајски министар изјавио,
да је публицирани текст уговора
тачан, то се не може сумњати ни у
аутентичност овога 9-га члана.Према овоме јасно је, да се си-
лом овога члана осигурава Ингле-
ској нека врста протектората над
Тибетом, који је протекторат поја-
чан још тијем, што је потпуно ис-
кључено свакога страног подухваће. Због
овога потпуно је разумљиво, што је
Китај забринут, јер и друге државе
могу тражити исте привилегије у
другим предјелима царевине.Остаје само да се просуди, ко-
лико вриједи један уговор, који је
закључен при познатим већ усло-
вима, као и то, да се види, какво
ће објашњење дати томе уговору
британска влада. Једнијем указом
китајског цара од 3. септембра, зба-
чен је Далај Лама, а његова свјет-
ска и духовна власт пренесена је наТаши Ламу. Овога представљају у
пријестоници четири савјетника, који,
под условима још сувише неоповна-
тим и мрачним, морају дијелити
власт с китајским представником.Али, како говори „Temps“ пре-
раво би било изрицати суд о нагод-
бама, које су још тако рђаво по-
знате и мрачне и које могу потпуно
измијенити утисак, што га овај уго-
вор чини.СПОРНЕ ТАЧКЕ ЦРКВНО-ПРОСВЈЕТНЕ
САМОУПРАВЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ.О горњем питању добили смо из Ца-
риграда овај извјештај:Пола је године, како се овдје код
патријаршије налази „Уредба црквено-
просвјетне управе српско-православних епар-
хија (матрополија) у Босни и Херцеговини“,
коју су последице многогодишње борбе и на-
пора споразумно израдили народни прваци
са митрополитима и вемаљском управом, и
поднјели је васељенској патријаршији, да и
она, као највиша црквена власт, даде свој
пристанак и благослов, и уједно да одлучи
у оним тачкама, у којима није дошло до
споразума, већ су се својеволјно подвргли
одлучи свете патријаршије.Око тих спорних тачака развила се
жива расправа у синоду, због њих се и
ствар толико растеже, о њима пишу сви
могући листови и то тако, да по томе чо-
вјек управо не може да стече чиста појма
о тим тачкама.Тога ради је настала потреба, да се
јавност тачно обавијести о правом стању
ствари, које је нама овдје на лицу мјеста,
гдје се око њих леме копља, сасвим исправно
и тачно познато.Саопшћено је те спорне тачке вјерно,
беспристрасно и уздржајемо се овом при-
ликом од сваке критике, остављајући то
нашим јавним гласилима.Има 12 параграфи, које друкчије
предлажу народни прваци, а друкчије ми-
трополити са владом, — али ипак зато има
свега само пет спорних тачака, јер се по
два и више параграфа односе на једну и
исту ствар.Ево тих пет спорних тачака у најкра-
ћим потезима, на основу саопштења једног
овдашњег грчког листа, који има везе са
неким синодалним члановима:I. О начину постављања и уклањања
митрополита.Влада и митрополити нијесу хтјели
ни да се упусте у расправљање о томе, да
се сасвим начин постављања и уклања-
ња митрополита, како је одређен у конкор-
дату од 1830 год., мијења, в-ћ су хтјели
да остане и на даље, да аустро-угарски
владар просто именује онога, кога жели за
босанско-херцеговачког митрополита, а па-
тријаршија је само формалности обављала,
док се за уклањање митрополита само
рекло сасвим неодредено да бива „на исти
начин“, те то никако није било уређено, и
уклањани су митрополити и без истраге, и
без пензије, или се давала самовоља цен-
сија са одредбом, у ком мјесту мора дотични
да живи.Народни прваци су насупрот предла-
гали, да се конкордат од 1880 у овом по-
гледу промијени и позивајући се на народно
право учешћа при постављању и уклањању
митрополита, које је постојало прије конкор-
дата и ослањајући се на каноне, тражили
су да свака епархија у нарочитој изборној
сједници одређује три кандидата за попу-
њење упржињене митрополитске столице,
од којих цар крај једног да изабере, а па-
тријаршија потврди за митрополита, — а
уклањањем митрополита и његово умиро-
вање да обавља васељенски синод, који
им је највиша судска власт.II. О склопу, начину избора и наплате,
о трајању мандата чланова, и о начину
ријешавања црквених судова (конзисторија).Митрополити и влада предлажу, да
конзисторију састављају до достојанству
три најстарија протопрезвитера, један нај-
старији настојатељ манастирски и четири
односно два од свештенства епархије, на
тројну кандидацију епископа, бивава редов-
на члана; сви да буду стално, доживотнонамјештени; редовни да буду од владе
плаћени, а они по достојанству добијају
путне трошкове од владе; и да конзисто-
рија ријешава по групама (турнусима),
које зависе од воље епископа, и број пр-
квених судија за ријешавање није сталан,
већ је само најмањи број одређен, те може
час више, час мање њих да суде у духов-
ним стварима.Народни прваци виде у том предлогу
опасност по независност свештенства и
правичност духовног судства и са своје
стране предлажу, да у конзисторији уђу
два редовна члана (референта), које именује
самостално епископ, а по 6 почасних чла-
нова да бира слободно (без кандидације и
потврде) свештенство епархије; редовни да
имају сталну плату, а почасни дневнице из
епархијских средстава; редовни (референти)
да су стални, а почасни на три године
изабрани; да конзисторија не буде подије-
љана на групе (турнусе); и да црквени суд
увијек има исти одређени број чланова при
сјеђењу.III. О начину избора чланова епархијских
и великог управног и просвјетног савјеша.Митрополити и влада предлажу да
свјетовне чланове ових управних и про-
свјетних власти засебно и одијелено бира
свештенство између себе.Народни прваци предлажу да и све-
штеничке и свјетовне чланове бира народ
и свештенство заједно, да се не би ство-
рила свештеничка каста, која би се туђи-
ла и одјељивала од народа и тиме би се
слабио црквени живот.IV. О новачким средствима за берица ми-
трополита, за црквене судове, за камце-
ларијске поштере и за богословију.Митрополити и влада предлажу да за
све то даје влада средства вемаљских при-
хода и то непосредно.Народни прваци виде у томе опасност
за независност дотичних лица и установа
и предлажу да се та средства са вемаљ-
ских прихода издају у цјелини највишој
црквено-просвјетној управи, и да их ова
употреба на одређене сврхе.V. О постављању и наплати ђакона, који
су уз митрополита и у епархијској кам-
целарији и о церовој епархијској кон-
зисторије.Митрополити и влада предлажу да
ови службеници зависе једино од епископа
митрополита и да их плаћа вемаљска влада.Народни прваци и овдје виде опа-
сност зависности тих важнијих црквено-
управнијех службеника од неправославне
владе и зато предлажу да се исти поста-
вљају од епископа у споразуму са цркве-
ним судом и да их сама епархија плаћа.То су те спорне тачке о којима има
да пресуди париградска патријаршија.Све су се странке уз опширно стварно
писмено образложење својих предлога, под-
вргле тој пресуди, да ће онако примити,
како патријаршија ријешити, и обавезале се
да неће код патријаршије предузимати ни-
какве кораке у корист својих предлога.Како пак рад у синоду тече, о томе
има најразноврснијих гласова у овдашњим
француским и грчким листовима, као и у
разним грчким, српским и другим листо-
вима, што налазе у Аустро-Угарској.

РАТНЕ ВЈЕСТИ.

Како се бори на бојном пољу?

Петроградски лист „Рус“ описује у
свом брзојаву од 30. сеп. фронталне битке
(битке у центруму). Па да се види, како
је љута и очајна битка, доносимо тај из-
вјештај у преводу:Средишња тачка борбе између Шана
и Јантаја била је заузимање села Ејдони-
улу, западно од жељезнице и једног бива-
меног васа по 3 ђем и 4-том батаљону 9 те
регименте (3 дивизија, 17. кор). Јапанци
су с ових позиција потиснути уз страхо-
вите губитке. Особито их је скупо стајало
село Ејдониулу. Девета регимента изво-
дила је сјајан нападај, који је човјека ба-
цао у чудо. Вјиници иђаху с највећом
хладнокрвношћу у пучом реду и оборили
се на непријатеља с немишљеном снагом. Ја-
панци почеше бјежати, оставивши и пушке
и муницију. Наши их гоњаху подруг врсте.
Маса Јапанаца пала је код овог нападаја.

Село Ендониуло заузеле наши војници, али Јапанци оборили су на њ тако страховиту топовску ватру, да је издана заповијест, да се село остави. Вис лијево од железнице остаде у нашим рукама. У вече дође заповијест од заповједника, да се село опет заузме. Ову заповијест имала је извршити зарајска регимента (бр. 140, 35. див., 17. кор). Ноћу од 30. септембра појоме Зарајци без и једног метка у највећој тишини до села и дијелом побите Јапанце код јела, дијелом на спавању. Само један мали дио спасе се бјегством у тами. Некоји се повратили, зађоше у гаљан (висока трава) и почели на наше цуцати. То је наше војнике разбјеснило; без заповијести се оборили на Јапанце и поубијаше их. Успркос томе побите Јапанци неколицину наших. Сви јапански војници, који су спавали, бјеху покривени топлим ћебетима и имађаху дебеле вуњене чизме све до колена.

Наши војници поједоше с весељем вечеру јапанску и легоме спавати покривени ћебетима и кабиницама јапанским. Страже бјеху постављене, јер се у зору очекиваше нападај јапански. Они не продужеше нападаја, али отворише концентрасану артиљеријску ватру на село, тако да су Зарајци били присиљени изјутра оставити село. Исте ноћи пошло је Јапанцима за руком ноћним нападама заузеати висе источво од железнице. Задатак јучерашњег дана бјеше поновно заузимање виси и седе с наше стране. Ни једно ни друго не могамо изнети и ако су војници оцајно храброшћу херојски нападали и ишли као на част у сигурну смрт.

Јапанци уредередише страшну ватру на свију батерију на нападаче. Од неких компанија остаде по 12 до 15 људи. Официри бјеху поубијани, ситијама заповијестаху подофицири, па чак и прости војници. Било је трагичних приора. Из борбе дође један официр са шаком војника, који бјеху скоро сви рањени. Генерал узвикну: „Како сте смјели наше оставити? Идите одмах назад! Гдје је ваша регимента?“ „Овдје је,“ одговори официр. „Како? Зар то све? Запита зачуђено генерал. „То је све, што је преостало,“ рече тихо официр, а крв му тече по лицу низ образе. Био је рањен у главу. Генерал завијени.

Многа славна имена дођоше ова три дана у повјесницу наше војске. Поглавито под притиском непријатељске артиљеријске ватре, и да не изгубе везе с нашим лијеним крилом, одведене су наше чете на најближе позиције. Пој је на овим позицијама започео рано опет на цијелом фронту. Јапанци пријеђоше неколико пута у нападај, али бјеху свуда сузбијени. Војници се бораху са свијешћу, да нема повратка. „Или умиристе или побједите,“ тако им рече.

Генерал Мишченко.

Прије кратког времена генерал Куропаткин предао је златну почасну сабљу генералу Мишченку, заповједнику забјалске козачке бригаде, у знак признања његових заслуга на бојном пољу.

Мишченко је један од најомиленијих генерала руске војске. Сједећи на каквој обичној наслоњачи, заљубљен у студију карата распрострањих по столу, или пажљиво слушајући разлагања свога шефа штаба, он је исти, као и у батерији, на коју сила град непријатељских прапела. Нити се у његовим очима, нити се у његовом гласу опажа каква најмања промјена.

С рукама прекрштеним на леђима, лако погнут напријед, иде он тамо амо по узвишци, на којој је намјештена батерија, као да ништа не види, па ипак његово је око свуда, њему не измиче ни један покрет непријатеља. Од времена на вријеме застане и с одлучним, јасним гласом издаје кратку заповијест. Никад, ни прије нити за вријеме битке, не говори он ни једне ријечи, да би одушевио своје војнике; таква средства оне не употребљава. Само један поглед на гвоздене и у најгушћој киши од куршума непокретне црте хладнокрвног генерала довољан је, па да и новајлији у битци, коме рече можда јаче удара, поврати мирноћу и повјерење.

Друга одлика генерала Мишченка јест познавање тактике и начина борбе противника. Често би човек морао да повјерује у његову видовитост, тако тачно предвиђа он најчешће и кретање Јапанца. 13-ог јула био је његов задатак, да са својим козачким пуковима и са 1 забјалском и 6 козачком батеријом штити повлачење руске војске. Генерал Шизик још дан прије тога био се повукао далеко на сјевер. Касно по подне стизале су вјести, да се непријатељ са свих страна приближава, и да је непријатељска авангарда удаљена само два километра. Најближа руска војска била је удаљена читав дан на сјевер, Мишченкова слаба авангарда била је већ на домаку Јапанца. Сви су мислили, да ће генерал Мишченко одмах да нареди повлачење, али ништа не би од тога. Ни не тренувши, Мишченко рече: „Они нас неће напасти. Они би хтјели наше позиције да заузму, само без боја, иначе не. Ми остајемо!“ Његово се предвиђање потпуно испунило. Тек сјутра дан пред саму зору нареди он, да се његово одјељење повуче на најближу позицију, која је од прве била удаљена само два километра. Козаци јавише, да Јапанци би-вакпају на даљини од 8 до 10 километара. Генерал извуче мирно своју карту и још једном испита пажљиво све извјештаје. Онда прегледа цијело асмпинште, погледа кроз дурбина и окрену се команданту артиљерије: „Сјутра ће нас енергично напасти. По моме мишљењу, непријатељска артиљерија стајаће тамо, на оној узвишци. Према овоме предузмите све што је потребно“. Сјутра дан у 4 сата изјутра већ су звиздали јапански прапелси и битка је трајала до 5 сати у вече. И овога пута је генерал имао право. Јасно је, да она непоколебљива мирноћа има утицаја на његове потчињене. Његови се људи једнодушно цијене као најбољи у руској војсци. Његову бригаду називају „сјајна“ и она је ово почасно име потпуно заслужила: она је била прва у Кореји, последња преко ријеке Јалу, и од тада је непрестано страх и трепет непријатељу.

Жена генерала Стесела.

Руске новине са дивљењем говоре о жени генерала Стесела, која у јунаштву не уступа своје мужу. Она је заиста достојна супружница ового јунаку. Нипошто није хтјела да га остави, него са њим дијели све опасности, све страхоте у осаци, несугујући рањенике и болеснике, и пренијајући својим рукама ране. Вјера Алексејевна Стесела, рођена Селезнев, удала се кад јој је било 20 година. У последњем руско-турском рату она је у Бесарабији у болницама његовала рањенике. Када су јој

мужа послали у Портартур, она је с њиме отишла, и тамо је задовољила општу љубав. У Портартуру не зову је дружије него „матушка“, и то јој име потпуно приличи код њеног јуначког држања и код њене љубави према рањеницима.

Шта је стање руско-јапански рат?

Овај страшни рат стоји и Руси и Јапанце ужасних, не само људских, него и новчаних жртава. Један стручњак износи о томе ово: Русија је прије рата врло добро стајала са својом спољашњом трговином, јер је далеко више извозила својих производа, него што је увозила туђих, а Јапан, који на развој своје производње и трговине, а које на спрему за рат, већ од више времена успео се на петних жила и, тако рећи, исприпо своју снагу Ратни трошак рачунају Руси, које на сувоzemну које на поморску војску, 80 до 100 милијуна рубаља мјесечно више него у мирно доба. Један авијацил петроградски извјештај у „Прав. Вјеснику“ вели, да је до 16 августа потрошено 267 1/2 милијуна рубаља. Тај трошак је намакнут тако, што се штедило на разним странама: Потрошено је 137 милијуна рубаља, што је било одређено на грађну нових железница. Узето је 132 милијуна рубаља од готовине на државне банке. Затим је узавијено у П-ризу на државне задужнице 300 мил. рубаља; осим тога дигнут је у мјесцу августу „унутрашњи“ зајам (150 милијуна рубаља), дакле више него 750 милијуна рубаља. Ако трошак износи 80 мил. рубаља мјесечно, то ће та свота бити довољна до половине октобра. Међутим у државним касама има врло много готовине, а има и у Паризу спрењена новца врло много.

Јапан је сакупио сав готов новац у земљи: државни, фондове, повисио је порезе, ударио нов ратни намет, и извео на страни вјам (у Америци и Инглеској) са каматом 7 1/2%. На тај начин скупио је до 570 милијуна јена (1 јен — до 5 К.), а зајам од 370 мил. јена дигнут је у земљи.

Русија плаћа на свој унутрашњи зајам 3-6% и постигла је изравнање (at par) курс; Јапан за свој унутрашњи зајам плаћа 6%, са курсом 92-95. Русија плаћа свега за своје задужнице 6%, Јапан за своје 7 1/2%. Ако Јапану не буде доста, мораће из државне банке кренути и своју златну подлогу — али ће му онда почети да расте изија, а то је корак ближе банкротству.

Златна подлога руске државне банке износи преко милијарду (1000 мил.) рубаља, а јапанска ни осми дио од тога, а Русија има једна три и по пута толико папирна новца као Јапан.

Као што се из овога види, Јапан не само да је на бојном пољу, него је и у новцу далеко слабији од Русије.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Српским писцима). Одбор за уређење српског дјела „Југословенског Алманаха“ обраћа се молим српским писцима, да своје радове изове послати одбору најдаље до 10 новембра ове године, како би Алманах могао изићи до 15 јануара 1906 год. Послати радови треба да буду што краћи, пошто за српски дио има свега 80 страна већег формата. Рукописи

— Ми нијесмо прекинули бој, рече даље Дабић, већ Јапанци, и ако је њих било два пута више по нас.

— Да ли је било великих губитака?

— Да, како на једној, тако и на другој страни, страдало је много људи, а и бродови су општењени.

— У каквом је стању „Громобој“?

— Он је сасвим готов и одмах сјутра дан био је способан да ступи у бој. Њега су бојадисали и исправљали у ходу. „Росија“ је пак озбиљно повријеђена.

— Да се није десила несрећа „Рурику“, бој се, разумије се, не би овако свршио.

— Али то је судбина, капетан уз дахну.

— Таквог оцајног боја није било пређе. „Рурик“ се био до последњег часа. На њему су убијени сви старији официри. На „Громобоју“ од 900 људи, убијено је 90, а рањено 160. Убијена су четири официра, а остали су рањени. Остали су нам читави: лекар, свештеник и 2 официра, који су заробљени.

— Ах, како су умиралли наши официри! рече капетан уздишући с дуним очима суза. Кад су рањеног поручника Броше на носилима провијали поред команде, он тузко рече: Пазите, јунаци! додајте брже гранате!

— А биједни мичман Гусејевић жив је изгорио. То је било овако: Граната је пала у бездним барут и он се на мах ували. Мичман прихвати да избаца гранату, па се и сам зацали и изгори.

Мене је јако интересовало, гдје је Дабић био рањен.

— Ја сам био рањен два пута, рече капетан. Једном сам стојао на мосту, а други пут на међи. Имао сам свега 17

се не враћају, а треба их слати на једнога од потписаних. Београд 30 септембра 1904 год. Љубомир Јовановић, Павле Поповић, Ристо Одавић, д-р Јован Скерлић.

(Југословенска умјетничка изложба). 5. о. м., свечано је затворена југословенска умјетничка изложба у Београду, а у вече истог дана била је код Краља велика, сјајна умјетничка забавица. Ту је било и извлачење срећака умјетничке изложбе. Послије затварања југословенске умјетничке изложбе направио је приреднички одбор заједно с умјетницима и књижевницима излет у Сефију, да ту припреми земљиште за другу изложбу.

Приликом затварања изложбе прочитао је министар просвјете указ, којим су одликовани од Њ. В. Краља Петра ови југословенски умјетници и књижевници: Хрвати: др. Јосиф Бруншмид, чувар Народног Музеја, Р. Вјалец Љ. Балски орден св. Саве III. степена; Бела Чикош, др. Дежмак, Клемент Црвич, Р. Франгел, Милош Николић. О Ивковић. Целестин Медовић, др. Видовић и Фердо Качевић орден св. Саве четвртог степена; Ј. Бужан и Јос. Бауер орден св. Саве петог степена. Од Бугара: Иван Мркичић и А. Вешин орден св. Саве трећег степена; Ив. Ангелов, А. Матов и Ј. Тодоров орден св. Саве четвртог степена; А. Протић, Н. Мухајлов и Х. Такев орден св. Саве петог степена. Од Словенаца: Р. Јакопач и проф. Ажбе орден св. Саве трећег степена; Фердо Весел, Ив. Грохар и Јан Говкар орден св. Саве четвртог степена; Јосиф Герм и Ханрик Шантељ орден св. Саве четвртог степена. Од Срба: др. М. Васић, С. Поповић и Ј. Дучић орден св. Саве четвртог степена; А. Шантић и П. Вучетић орден св. Саве петог степена; Р. Вукановић орден св. Саве петог степена.

(Књижевно дјело принцезе Јелене). Њено Краљ. Вис. принцеза Јелена Карађорђевић написала је на француском језику Г. неалогичну свију јевропских владарских домова од средњег вијека до данас. Дјело је већ и штампано у Италији. Оно је ствало принцези огромног труда.

(Споразумијевање Словена). Позната је стара истина, два Словена, да се разумију, говоре — немачки. То заиста није дијело, ни достојно, али што ћемо? Ко ће научити све словенске језике! Тако говоре искрени словенофили. Имаду доњекле и право. Ко ће проучити све оне дебеле граматике напих филолога, са свим узвезицама и правилима!

Већ одавна се мислило, да се нађо или одреди један општи језик за споразумијевање Словена. У њега пак доба се је предлагао за то руски језик, јер је најраширенији. Али то се није примило. Било је антагонизма и сувише великог, а да прихвате сви Словени руски језик као средство међусобног опћења.

А баш због оскудице таквога опћења споро иде и са словенском узајамношћу. Људи не знаду словенских језика и за то остаје све одушевљење у ваздуху. А што их не знају, много је томе крив и досадашњи систем писања дебелих филолошких словенских граматика.

За то је добро упозорити на један нови систем, који не потиче од филолога, већ од практичног и дуброга познаваоца свију словенских језика.

рана на себи. — Кад су ме први пут ранили, одијели су ме у кабину и превели. Нијесам никад видео таквих искрених суза, као код мојих ординанс-фацира. Цијела моја команда била је много ожаловљена. Чим су свршили превијање, изашао сам да ме виде и да се колико толико умире. Кад су ме ранили по други пут, био сам у незнању. Отпатцима гранате било је рањено још неколико њих. Око мене бјеше јаукање и тешки уздици. Ја сам први дошао к себи. Одмах су ме одијели у кабину на превијалаште.

Команда је била преплашена. „Командир је рањен и по други пут“... говорили су војници између себе. Кад су ме преносили по крову, сви су плакали. Прибрао сам и последњу снагу и показао се пред командом.

Брзо сам сазнао да је брод у опасности, те заборавих на своје ране и болове.

Силом изађем на кров, прегледам батерије и охрабрим војнике. Сам сам морао командовати и стојао сам на ногама до последњег минута. Од бола и муке био сам непрестано воду. Послије свршеног боја одијели су ме у кабину, гдје сам последио 10 минута пао.

Много ме је радовала љубав мојих млађих. Кад сам послије дужег лежања у несвијести отворио очи, видео сам једно 15 људи како стоји крај моје постеље.

— Што сте дошли! питао сам их, рече Дабић.

Ништа, ваше високоблагородије, дошли смо да видимо како вам је.

— За вријеме рата не влада међу старјешином и потчињенима она крута уздржљивост, као за вријеме мира. На један од мојих млађих не би смисло ући у моју

ЛИСТАК.

РАЗГОВОР С КАПЕТАНОМ ДАБИЋЕМ командантом крстарице „Громобој“.

Са азијског Истока стигао је у Москву тешко рањени заповједник крстарице владивосточке ескадре „Громобој“, Николај Димитријевић Дабић. Дабић је средњег раста и сијед, правилих лијених црта лица, сјајних, сасвим малених очију. Преа му краси Ђорђевић крст, а о грлу има Владимирић орден с мачевима. Дабић је рањен 1. августа на „Громобоју“ комадињима јапанских граната у главу, преа, леђа, руке и ноге. Највећи му је комад пробио преа, али неким чудом није му повредио плућа, већ је ударио у лијева ребра и поклизнуо на страну, те се зауставио под кожом на хрбату. Морали су му разрезати широку рану, да му изведе тај комадић, при чему је заједно са комадићем гранате, који је велик као орах, извађено много комадића сукна од гранатина омота. Кад су му извађили комад гранате, рече му лекар: „Погледајте, Николају Димитријевићу, какву смо авијор падалили“. Дабић се насмја и рече: „Тражите још.“ Већи дио малих комадића остао је још у тијелу. Тако је један остао у десном оку, а други у лијевој савијено-оцајној кости. На завилку је Дабићу рањен крајак дубање. „Чудо, како сам остао жив“, добродушним подмијеном рече Дабић, „јер када је граната прснула, сва моја глава и црвље биле су пропуљене. Ја сам био сав засут и изарањен штапцима.“

Чешки посланик у бечком парламенту Вјесеслав Хруби издао је овјех дана књигу „Компаративни руковођ словенских језика“ (У Прегу, комисија I. L. Кобра). Књига је циљела, да Чеси без великога граматичкога учења у један мих могу разумјети писање и говор свих словенских језика. Идеал писача је тај, да Словени, када се састану, говоре сваки својим језиком, а сви да се међусобно разумију.

Да се та циљел постигне, писац је употребио веома практичан метод. Он бележи од ријечи заједничке корјене и форме, а за тим наводи главне разлике код свају словенских језика. Јасна и прегледна правила помажу разумијевању тако, да ће овај, који проучи пажљиво ову књигу, моћи лако да разумије све словенске језике и да се упозна с главним особама језика.

На овај би начин најбоље ријешено било питање о словенском споразумијевању. Не треба ни новга језика ни надмоћи једнога од постојећих над другима, свака гаји своје и говори својим језиком, а разумије све друге, као што и они међа. И кад би се наша свакоја једна формула и метод и за остале граве јавнога живота, настао би други живот међу Словенима. Али како је први услов тога познавање језика, па како се тиме отвара свакоме Словену огромни свијет циљеле словенске литературе, то би од велике користи било, да који добар и практичан познаваоц свих словенских језика природи и за Србе овакву књигу по Хрубијевом систему.

За ту исту циљел вриједно је поменути још и ово: Изврши чешки фелто-виста г. Куфнер, пишући о Хрубијевој књизи у „Народним Листима“ каже, да треба већ једном пријећи из теорије у чин, јер да ће сви ови покушаји остати без успеха, ако когод не преузме иницијативу и не поведе масу словенске интелигенције на поље провађања словенске идеје. Он се обраћа на словенске посланике у Бечу, па предлаже да саставе „Словенско удружење“ са овим програмом: а) чланови имају познавати све словенске језике, али не говорити никако друкчије него својим језиком; б) радити о принању словенских језика као равноправних у парламенту; в) поради на плану за компаративно практично изучавање свих словенских језика у свим средњим и високим словенским школама и радити да се тај план узакони; г) радити око оснивања јединственог словенског програма свих Словена и око тога, да тај програм прими сва словенска интелигенција.

На словенској је публици сада, да проучи ове двије ствари, и књигу Хрубијеву и предлог Куфнеров. Јер би то био врло лак и практичан начин, да се већ једном постави словенска идеја на солидан, реалну и практичну базу.

(Народна Библиотека у Биограду). — У „Годишњаку“ Српске Краљевске Академије изишло је извјештај Народне Библиотеке за 1903 годину. Из тога извјештаја види се, да је на крају 1903. Народна Библиотека имала: 38.100 дјела (пумера) са 82.219 књига и 13.887 дупликата; 894 рукописа; 198 штампарских прина од којих је 16 дупликата; 2.422 карте и слике (68 дупликата); 1625 новина и листова (419 дупликата). Нарочито је објављена збирка старих рукописа и писама. Од 1 маја до 1 децембра 1903 било је 16.140 реверса, од тога броја на саме

спавају сабу, а сад то изгледа сасвим просто и умјесно.

— Како се сада осјећате, капетане? — Сад ми је много боље. Осјећам се добро, од како су ми повадили комадиће гривате, из леђа, ногу и руку. Ево видите, како су ми све лијепо повадили.

Капетан показа три четири комадића као љуске од ораха.

О Јапанцима је рекао Дабих ово: То су прави правци правца. Кад смо потопили превозни брод „Кисшумару“, у неколико по мору пливаху стотине официра и морнара. Ми смо им доваљивали коноце, да се спасу, а они су их одбијали, пријетили нам шакама и један су за другим испљезавали у водонима.

У Јапанаца је силна храброст, а пренапрега смрти вавредно. Ја мислим, да се ни једна држава, осим Русије, не би могла с њима огледати. Ми смо се у почетку издржали о јакости и снази Јапанаца и били смо, како се видјело, слабо спремни на рат. А о руским морнарицама, рече Дабих, како су сви одважни и увјерени у коначну нашу побједу. А живци су у њих лавни. Лети јпанска граната, убија с мјеста и смртно рањаву неколико људи, а морнар, што је остао неповијеђен, с до-бродушним осмјејем дигне комадић гра-ните и показујући га мени, говори: — Видите, чаме гађају ти подлаца!

Једном за вријеме битке покажем ми тешко рањена морнара, који се валио у ври — Однесите га, рекох, браћо, на страну. — Не треба, одговоре ми мирно — та он је већ свршио. — Умиру сви без нарицања и уздицања!

Јаке пада 12.371. Бапи чине пет шестина од укупног броја посјетилаца Народне Библиотеке. Затим, на професора пада 1063, а чиновнике и пензионере 673. Учита-теља је мало (86), а свештеника, адвоката, умјетника и официра тако је мало, да већи број реверса пада на странце (87), него на све те поменуте професије скупа (42).

Од српских часописа највише је учи-тан на читање „Бетписе Матице Српске“ 286 пута; „Српски Књижевни Гласник“, 275; „Дјело“, 231; „Бранково Коло“, 232; „Отаџбина“, 195; „Јавор“ и „Нова Искра“, 135; „Гласник Ученог Друштва“, 131; „Кло“, 115; „Nada“, 113; „Годишњица Ник ле Чудић“, 106; „Rad Jugoslovenske Akademije“, 103; „Прогледни Гласник“ и „Глас Академије“, 92; „Звјезда“, 86; „Стражилово“, 66; „Вила“, 58; „Босанска Вила“, 50; „Стража“, 44.

Од страних часописа највише „Illustration“, 116; „Revue des deux Mondes“, 68; „Revue Bleue“, 67; „La Revue“, 36; „Archiv für Slavische Philologie“, 35.

Политички листови много су мање читани: „Српске Новине“, 278 пута; „Од-јек“, 92; „Дневни Лист“, 41; „Вечерње Новост“, 32; „Београдске Новине“, 28; „Самострава“, 23; „Мале Новине“, 22; „Тр-говински Гласник“, 21; „Радник“, 20; „Ма-ли Журнал“, 16; „Социјал-Демократ“, 14.

У научној књижевности свако је: Стојан Новаковић читан је 189; др М В Вујић, 112; Милан Ђ. Милошевић, 111; Милош Зечевић, 91; др Бранислав Петровијевић, 83; Вук Караџић, 77; Светозар Марковић, 75; др Љубомир Недећ, 72; Милан Вукићевић, 63; В. Јагић, 58; П. Будиман, 47; Светислав Вуловић, 44; До-систије Обрадовић, 40; Луко Зима, 38; Сл-бодан Јовановић, 37; Јован Ристић, 36; Вожа Кнежевић, 36. Ради објашњења, ваља поменути, да велики број свих ре-верса иде на школеке уџбенике.

Од књижевника читани су: Брани-слав Нушић, 88; Ђура Јакшић, 65; Лазар Коштић, 54; Симо Милутиновић, 53; Не-гош, 51; Марко Цар, 46; Змај, 44; Јован Максимовић, 42; Јован Стерија Поповић, Јаков Игњатовић и Петар Тодоровић (Ка-рио Амуреј), 38; Ђорђе Малић и Во-јислав Илић, 33; Гундулић, Лазар Лаза-ревић, Љубиша, 27; Милоша Видаковић, 26; Симо Матавуљ, 22. Занимљиво је по-менути да је Јанко Веселиновић читан свега 16 пута; Љуб Ненадовић, 17; Бран-ко Радичевић, 14; Борисав Станковић, 10; Јован Илић, 7; Коста Трифковић, 5.

Страни научњаци су прилично чи-тани: Дрепер, 163; Кнзфус, 143; Вунт, 126; Тјер, 121; Ренан и Салустје, 118; Лавле, 116; Миње, 82; Шер и Теи, 79; Спенсер, 69; Гијо, 58; Хекел, 52; Геспил-мал, 50; Брандес, 48; Ламартин, 43; Ранке, 41; Логун, 40; Мантегада, 38; Лавис и Рамбо, 36; Ниче, 34; Миљ, 32; Блунчли, 29; Бен, 28; Кауцки, 27; Фује, 26; Дарвин, 23; Хартман, 20.

Страна забавна књижевност највише је читана. На првом мјесту долази Тол-стој 600 („Рат и мир“, 191; „Васкресење“, 113); Виктор Иго 453; („Дамис“ 243; „Деведесет Трећа“, 96; „Дема стац“, 207; Шекспир, 180; „Хамлет“, 57; „Ромео и Јулија“, 22); Мопасан, 140; Жил Верн, 138; Алфонс Додо, 132; Тургенев, 130; Гогољ, 98; Достојевски, 92; Јосаји 91; Гончаров и Данте, 89; Сервантес, 86; Бајрон, 79; Сјенкијевич, 77; Зола, 71; Гете, 66; Вилзак и Монтен, 62; Лер-монтов, 60; Шилер, 48; Еркман Шатриан и Пушкин, 47; Омир и Крањевски, 42; Ц Елиот, 41; Дикенс, 40; Хајне, Черня-шевски, Дима сич, 36; Мисе, 30. Мало су читани Пјер Лети, 24; Анатол Франс, 16; Ибзен, 12; Моллер, 11; Свифт, 10.

(Женске учитељске школе у Ру-сији) Концем мјесеца августа ова године позвао је руски министар наставе, генерал Глазов, све предсјелнике наставе у покра-јинама или у гувернијама у Петроград, да вијећају уз друге позване стручњаке педагоге о школовству. Међу осталим закљу-чено је, да се треба одмах побринути за што већи број учитељица, а то се може само тако, ако се одмах почну отварати у свакој гувернији женске учитељске школе, гдје их још нема. Надаље се истакнуло, да треба настојати, да што више буде учитељица рођених селякиња. Одабирање се за то најбоље ученице селякиње, које ће дјивити стипендија. У Русији се сада живо ради о том, да се уведе опћено обавезна настава, па да се за то посавради довољан број школа и приправи довољан број учитеља и учитељица. Најприје ће дјети на ред 50 гувернија јевропске Ру-сије. Половина тих гувернија (26) има попријечно преко 2 милијуна житеља, а половина између 1 и 2 милијуна. Свако-јако ће бити ваљавије 50 женских учитељ-ских школа, осим градова Петрограда и Москве. — Основних школа има сада преко 80.000, а жели се, да их се сваке године подигне нових до 2000 тако, да на 1.000 до 1.200 житеља дође 1 основна школа.

(Теслин торњ). — „Српска Стража“ која налази у Њу-Јорку, доноси слику чувенога Теслиног торња. Тај торњ поди-

гао је чувени електро-техничар Србин Никола Тесла, недалеко од града Њу Јорка у Варденклифу, на томе торњу Тесла ће намјестити један телеграфски склоп, који ће везати цео свијет. За прена-шање мисли саузе две справе, вели-чине црног сата, који догађаје по начину телефона јављају. Справа је тако устројена, да се по потреби може удешавати и уга-ђати. Тим удешеном справом моћи ће се слати и примати извјештаји, а трећа особа, ма да је ту присутна, неће моћи прислу-шавати. Тим проналаском Тесла ће по-стићи, да електричну поруку може тако тајанствено као и сваку мисао превести на највеће удаљење. Осим тога помоћу волене снаге моћи ће на миле далеко да производи свјетлост, топлоту и снагу за кретање.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Четиње, 15 октобра.

Г. Душан Дрепун постављен је за писара II-ге класе и у том својству ата-ширан је књ. посланству у Цариграду.

(Из Друштва за потпомагање ва-ната и трговине на Цетињу). Да се оду-жи успомени свог вриједног и заслужног потпредсједника, пок. Милоша Шаулића, Управа овог друштва држала је на дан покојниково смрти, 19 септембра, ванредну сједницу, на којој је ријешено да се у мјесто надгробног вијенца, пок. Милош Шаулић уише за члана добротвора истог друштва са улогом од 150 круна, која је сума одмах скупљена између чланова Управе и друштва и положена у друштвену благајну.

(Први снјеј). И ако су ево већ неколико година зиме код нас биле врло благе, Петковдан је обичан рок снјејугу у нашим горама. Ове године тај рок он није пропустио, него је баш на Петковдан Лорен савану заогрун својим бијелим зимским покривачем. Вријеме је суморно и хладно, али немома промјенљиво, те ће се по свој прилици тај ловенски сгртач брзо спустити и у петинску долину.

(Извоз стоке). Трговина са стоком на нашим пазарима вавредно се развила ове године због велике тражње у Италији и Малти. Поред досадашњег нашег редов-ног извоза стоке у Марсељ, Боку Њотр-ску и Турску, пролазе готово сваког петка велике гомиле коња, брва и волова преко Котора за Италију, а у Малту извезено је до сад у четири маха око 1400 волова. Главни извозници за Малту јесу: г Вуко Вулетин на Цетињу и трговачка фирма „Anglo Montenegrin Cie“ у Подгорици, До-који дан почеће и извоз наших брва за Марсељ, а са првим опаквим транспортом крећу браћа Марићи из Колапина. И г. Вуко Вулетин намјерава као и прошлих година, спремити за Марсељ неколико тран-спирата брва, ако само вријеме не буде посметало. Ова жива тражња и извоз наше стоке на стране пазаре од велике је ко-ристи за наше селаци, што се јасно може видјети из доста великих цијена, за коју се стока продаје уа прикос осјетљивој оску-дици на пици.

Пишу нам из манастира Ђурђевих Ступова:

26 септембра, последи службе Б-жа-је, завршен је призив св. Духа у манасти-ру Ђурђевим Ступовима, гдје су присуство-вали сви учитељи из Нахије са ђацима из школе код Ђурђевих Ступова и вароши Берапа. По свршетку богослужења одржан је главни учитељски скуп, на којем је стара Управа дала оставку, захваљујући на указаном јој поверењу; али по гласању, поново је изабран за предсједника Милан Цемовић, а за благајника и дјеловођу Зи-рија Јоксимовић. На истом скупу дуго и много вијећало је удружење о болестику п-раду у школи, као и каквот правца тре-ба да се држи удружење у свом раду. Вијећало се и о државној забави у школама и ријешило, да прих-д иде у корист осни-вања школских књижица. Нема сумње, да ће и берански народ и овога пута као и вазда изићи на сусрет својим ваљаним учитељима. Удружење се развило с потпу-ним увјерењем у успјех у свом тешком, али племенитом раду.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“ и руске „Трговачко-Телеграфске Агенције“.

Рат између Русије и Јапана.

ПЕТРОГРАД, 11 октобра. — Из Харбина се јавља, да је онуда провежено пут сјевера око 26 000 рањеника.

ЛОНДОН, 11 окт. — „Рајтер“ јавља, да су се Руси концентрисали против Курокијене војске. Једно ру-ско коњаничко одјељење пријешло је ријеку Татенхо западно од Пе-сику.

ЛОНДОН, 11 окт. — Из Хула се јавља, да је балтичка ескадра ударила о двије енглеске рибарске лађе, ушљед чега су ове потонуле. Утопило се је 18 рибара. Гласа се, да је ескадра пуцала на лађе и да је погинуо један енглески капетан.

ДОВЕР, 11 окт. — Балтичка ескадра прошла је онуда јуче у 1 час по подне.

ЛОНДОН, 12 окт. — Флотила рибарских барка приспјела је у Хул. Посада са ње прича, да је руска ескадра, ноћу у очи петка, отворила ватру на њу; да су двије барке потонуле; да су два рибара погинула, и да је више њих рањено. Рибари мисле, да су Руси могли распознати лица посаде. Министарство спољних послова добило је извјештај, да су Руси послје напада продужили пут, оставивши једну лађу да мотри на кретање рибарских барка; да ова лађа није указивала никакву помоћ бродоломницима. Руско посланство је изјавило, да су Руси прије неко-лико недјеља извјештени, да Ја-панци намјеравају да изврше мучак напад на руску флоту у Сјеверном мору и да су руски официри вјеро-вали, да су ове барке у служби Ја-панаца. Због овог напада на ри-барске барке, министарство спољних послова упутило је хитну представку руској влади.

ПЕТРОГРАД, 12 окт. — Та-нерал Сахаров телеграфише, да је ноћу 10 о. м. у опште владао мир; да су 11 о. м. Јапанци бомбардо-вали позиције руског центрума и да ноћу 11 о. м. такође није било ни-каквих сукоба.

ЧИФУ, 12 окт. — „Рајтер“ ја-вља 10 о. м. ово: Јапанци су на-пали спољна утврђења код Ерлунг-шана; последије битке од четврт сата заузели су неколико руских ровова. Мисли се, да ће ускоро отпочети општи напад.

ЛОНДОН, 12 окт. — Русији посланик вратио се са осуетва. На жељезничкој станици дочекали су га многи млади људи демонстрацијам. Једно лице покушало је да развије прворе на посланиковим колима.

ЛОНДОН, 12 окт. — Краљ је изјавио градоначелнику у Хулу своје дубоко саучешће поводом несреће, која је задесила тамошње рибаре. Листови траже, да се кривци строго казне и да се балтичка ескадра у свом путу заустави. Русији посланик у Лондону, Бенкендорф, изјављује, да је то била само случајност, кју треба свјажавати.

ПЕТРОГРАД, 13 окт. — Гене-рал Куропаткин наименован је цар-ским укивом од 10. окт. м. врховим заповједником манџурских војска. Алексијев остаје и даље подкраљ.

ТОКИЈО, 13. окт. — Ојама јав-ља, да јапански губитци у биткама на ријеци Шако износе у свем 15.879 људи.

ЛОНДОН, 13 окт. — „Рајтер“ јавља из Петрограда: Министар Ламдорф посјетио је енглеског посла-ника Хардинга и замолио га, да са-општи краљу и влади поруку цара Николе, да он досле није примио никакве вијести од заповједника бал-тичке ескадре и да се догађаји у Сјеверном мору могу приписати са-мо жалосном неспоразуму. Цар жели изјавити краљу и британској влади своје искрено саучешће због жртава и предузеће корака, да се даде пот-пуна задовољштина, чим се објасни ова несрећа.

(И ако је — како се види — ру-ско енглески спор због догађаја у хул-ским водама скоро већ ријешен, ипак није још сасвим објашњен. Свакако је чудновато, да су два овака хулска рибарска друштва

ујединила своје флоте на најужем пролазу канала Ла Манша о поноћи у часу, кад се је знало, да у то доба има проћи руско ратно бродовље. Чудноват овај случај био би динекле оправдан, да се је икад прије догодило, да се два рибарска друштва, која конкуришу једно другом, уједине у заједничком риболову. Сигурно је, да је у ноћи, кад је дошло до колизије, владала густа магла и бијеснила олуја и да је руско бродовље било извјештено, да Јапанци свују изненадни напад на руске бродове у овим водама. Двије рибарске флоте, које су састојале од 200 једрењача и параброда, биле су затвориле скоро сав пролаз руским бродовима. По привању самих Ингле-за знали су рибари, да имају пред собом руске ратне бродове, па се пита, зашто им се нијесу одмах угули или бар сигнали-зирали, да су рибари, у часу, кад су руски електрични рефлектори били на њих управљени. Капетани рибарских лађа мо-гли су арати, да ће Руси одмах отпорити ватру, ако им се не објасни што су те ла-ђе, јер неће ваљда чекати, да им се ове примакну и да их агодно напану торпе-дама. Из свега се види, да је рибареко бродовље било као наручено, да створи Русији нових неприлика).

ВИГО (Шпанија), 14 окт. — Један дио руске ескадре стигао је у ово пристаниште, а други слиједи за њим.

ПЕТРОГРАД, 14 окт. — Ку-рупатки и Сахаров јављају, да до 13 ов. мј. није било никаквог оз-биљног сукоба.

Овдје је отпочело купљење при-лога за жртве у хулским водама.

ПЕТРОГРАД, 15 окт. — Цар-ским указом наређено је, да се на-раброди добровољне флоте „Смо-ленск“ и „Петербург“ уврсте у ре-дове крстарица под именом „Рион“ и „Дњепр“.

Ламадорф примио је извјештај адмирала Рожественског о догађају у хулским водама, у коме се каже, да рибарске лађе нијесу намјерно бомбардоване. Официри су опавили међу лађама двије, које су наливо-вале на торпедњаче. Адмирал ми-слећи, да су то лађе јапанске, на-редио је да се пуца само на те двије лађе. Официрима није познато, да је и једна лађа погођена. Адмирал из-јављује жаљење цијеле флоте.

ЛОНДОН, 15 окт. — „Рајтер“ оповргава, да је инглеска влада послала Русији ултиматум.

ВИГО, 15 окт. — Влада је на-редила, да се свакој руској лађи изда по 400 тонелата угља.

МУСДЕН, 15 окт. — Артиљо-ријска бој отпочео је јуче и проду-жава се и данас. Напад су отпочели Руси.

ПЕТРОГРАД, 15 окт. — Саха-ров јавља, да и 13 ов. мј. није било никаквог сукоба.

ЛОНДОН, 15 окт. — „Оган-дарт“ јавља из Шангаја, да је Порт-артур изгорјо 12 о. м. (!)

ПЕТРОГРАД, 15 окт. — „Бир-жевија Вједомости“ јављају и Мук-дена, да се не зна, гдје је одјељење генерала Корсаковского, које је опе-рисало на ријечи Шак, на крајњем руском десном крилу.

СУХАМПТОН, 16 окт. — Бал-фур је у свом говору изјавио, да ће случај који се догодио у хулским водама, бити предат међународном суду. Обадвије стране пристаће на рјешења хашке конференције. Ру-сија је обећала, да ће ради посје-ђења зауставити у Виго један дио ескадре, да ће одговорне официре примјерно казнити и надала је на-редбу, да се слична ствар више не понови.

ГИБРАЛТАР, 16 окт. — Мо-билизација ондашње инглеске ескад-ре одложена је до дјље наредбе.

ФУЗАН, 16 окт. — „Рајтер“ јав-ља, да су Јапанци јуче заузели и потоњи брежуљак, што су га Руси заузимали на југу од р. Шака; гу-битци јапански том приликом изно-

се 20 мртвих и 80 рањених, а рус-ки — 30 мртвих.

ТОКИЈО, 16 окт. — По ви-јестима које још нијесу потврђене званично, Јапанци су учинили 13 окт. општи напад на врс Кикван и на још двије тврђаве, и зазеле су неке панчеве испред тврђава. Ноћу 14 окт. изгорјо је цио Портартур. Оклопљача „Севастопол“ и још неке погођене су гранатама и једна је потопљена.

ЦАРИГРАД, 14 окт. — Диви-вијони ђенерал Садик-паша наимено-ван је турским комесаром у Софији.

БЕЧ, 15 окт. — Цар је примио оставке министра финансије и пољо-привреде и наименовао је за мини-стра финансија начелника Ковела, за министра пољопривреде грофа Букоа, а за министра чепског професора Ранду.

СЕНЬСКА РИЈЕКА, 15 окт. — Одјељење инглеске флоте, које се на-лази овдје, пољави ноћас у Полу, гдје ће се састати са там шњим одјељењем инглеске флоте, па ће отуд оба одјељења заједно поћи и ујединити се на Гибралтару са сре-дњемном инглеском флотом.

СОФИЈА, 16 окт. — Књаз је отворио Собрање говором, у ком на-глављује да је споразум између Тур-ске и Бугарске благотворан за Ма-ћедоније; напомиње о бугарским сим-патијама према Русији; сматра са-станак с Фравцом Јосифом и с ин-глеским краљем као знак општег по-вјерења према Бугарској; изјављује да је нишки састајак први корак за остварење споразума са Србијом, а предстојећа посјета краља Петра да је јемство искрених односа између два владијућа дома и два братска народа.

О Г Л А С.

Министарство Финансија овим износи на јавну продају дољенимо-вану непокретну државну имовину, која се налази на Ријеци Црнојевића:

- 1) једну кућу са седам витлова млина;
- 2) једну кућу, која се налази у близини млина;
- 3) једну тезу и
- 4) око шест рала земље са воћем и осталим дрвећем, које овој земљи припада.

Од ове гореименоване имовине два су дијела својина Министарства Финансија, а један дио браће Мати-новића. Ко би желио купити ову имовину, која припада Министар-ству Финансија, нека се обрати ради подробнијега обавјештења о истој и ради погодбе канцеларији Министар-ства Финансија на Цетињу.

Бр. 868.

На Цетињу, 28 маја 1904 год.

Из канц. Министарства Финансија.

5 - 6

Службена објава.

О Г Л А С.

На основу наредбе Књ. Министарства Унутрашњих Дјела у акту 26. августа тек. год. — број 3959, — овим се позива фирма „Mauro di Olivo“ из Италије, односно њен пређашњи заступник (пуномоћник) *Петар Кавалери*, да предстане потписаној Управи најдаље до 1. децембра ове године, те да прими секвестрирано још у 1901. години вино, са њим поступи према ранијем Мини-старском рјешењу, које је Кавалери у са-општено у своје вријеме и истом се не

одавао. — Истом приликом има положити у готовом новцу све односне учивене око истог вина расходе, по пресуди Књ. Облас-ног Суда у Подгорици.

К броју 801.

В. 1904. 365.

У Подгорици, дана 2. октобра 1904.

Управа варошке општине

Председник,

Кан. Ст. Рачковић.

Р. 112

Бр. 296

2—3

Приватне објаве.

КОРИСНА НОВИНА.

Сјетска фабрика млекарских произ-вода г. г. Браће Бајер из Аугсбурга дала ми је искључиво право продаје свају сво-јих производа за цијело Балканско полу-острво.

Ова фабрика израђује најмодерније сираво за нареду сира, кајмака и масла, а има и сиршита за подсиравање млијека, које је врло чисто, сигурно средство а јевтиније него обично сираште.

Ово је сиршита у цијелом свијету препоручено и тропи се у велико, Кра-љевско Српско Министарство Народне При-вреде цијенећи важност овог сиршита, ак-том својим од 6 јуна 1903 год. препору-чило га да се као по све корисно средство што прије у народу српском одмаћи.

Тражи се продаваоц за Књажевину Црну Гору, Босну-Херцеговину и Далма-цију.

Главни продаваоц треба да је дућан-ција који има са земљорадницима тргова-чких одношаја.

За продавца је велика зарада као и за земљорадника јер се са овим пречишће-ним сирштем добија чистији и маснији сир, јер на сурутку изађе чиста вода.

За услове обратити се ваља г. Ђоки Димитријевићу. Nisch — Serbia.

Р. 155

Бр. 92

4—4

О Г Л А С.

На основу рјешења Високог Књ. Министарства Финансија од 9. октобра 1904, број 1498. дозвољено је „Викто-рији“, општем осигуравајућем акционар-ском друштву у Берлину, да може у Црној Гори радиу отпочети.

„Викторија“ је основана године 1854 и закључује поред већих осигурања жи-вота и народно осигурање (т. ј. осигурање, за које се уплате врше недељно и без лекаарског прегледа). Друштво ради у Ње-мачкој, Француској, Аустро-Угарској, Ис-току, Шведској и Норвешкој, Холандији и т. д. и показује за год. 1903:

укупну суму осигурања . . . од кр. 1.312,229.805

укупна износ од кр. 509,285.868.

Сав овај иметак осигуран је хипо-текама првог реда или у државним хар-тијама.

Друштво подлежи трајној контроли царско-њемачке владе и к. к. аустројерог министарства унутрашњих дјела.

Тарифе и услови друштвени пружају највеће савршенство у осигурању, а непре-кидно једнаке дивиденде дају осигурани-цима највеће пробитке.

Друштвени главни повјереник за Црну Гору је г. др. Ђ. Стефанети.

Р. 149

Бр. 94

2—3

Поштанске употребљене марке

уз најповољније цијене купујем

Neupauer J.

B - Siklós (Hongrie).

Р. 12

Бр. 95

2—12

Пријатељи и поштоватељи пок.

Милоша Ђ. Шаулића

у Подгорици на дан 28. октобра о. г. у 10 сати прије подне у оvd. храму св. Ђорђија, држаће покој-нику четрдесето-дневни парастос.

Р. 30

Бр. 98

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Са тужним срцем јављамо да се је наш син, брат, синовац

ФИЛИП ЧОБЕЉИЋ,

матурант учитељске школе алексиначке, преселио у вјечност 22. августа у Нипу у Краљ. Србији, последије теш-ког боловања и сахрањен у пратњу многобројног грађанства у Нипу.

Сматрамо за особиту дужност, ова-јем путем изјавити нашу вјечиту благодарност, и то: Управи Учитељ-ске школе, која је покојника школо-вала, као свог питомца; тако и школ-ским друговима, који покојника у тешком боловању неговаше.

Нека је хвала докторима: алекси-начке и нишке болнице, на старању да покојника излече.

Особито благодаримо предсједнику општине нишке, као и свештеницима и грађанству, тако и матурантима нишке гимназије са омладином ниш-ких занода, који многобројно спровод увеличаше до вјечне му куће.

Нека је вјечита благодарност мату-рантима — друговима покојника — који су похитали, да свом другу одаду последњу пошту са њене-вима, и са језгровитим говорима опростави се са својим другом, те и нама у велико тугу ублажише.

Нека је хвала браћи Бјелопавли-ћима, који у многим броју, на пис-мени тужни глас доуше и по оби-чају оплакали покојника.

Благодаримо свакоме оном, који на којим путем учествоваоша нашој жа-лсти, како из Краљевине Србије, тако и из унутрашњости Црне Горе.

Димитров-град, 11. октобра 1904.

Осталемо вјечито благодарни, прожалошћени:
Отац: Савић; мати: Милуша; браћа: Нови-ца и Стеван; сестра: Мируна; стричеви: поп Јован, Иван, Ђоко и Гаврило; снаха: Ђет-на; браћа од стричева: правник Радоје и учитељ Лазар — са осталим родбимом Чобељаша.

Р. 223

Б. 99

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Из дубине ожаломћене душе за-хваљујем г. г. оvd. чиновницима и уопште грађанству вароши Цетиња обојега пола на указаном ми саучеш-ћу приликом смрти и потреба моје драге шћери

М и л е в е,

која се пресели у вјечност 8. овог мјесеца, у 18. години свог млађаног живота.

Особита хвала Началници оvd. Дје-војачког Института, која је мојој Ми-леви, као бившој својој ученици, по-ложила на мртвачка сандук лијепа вјештачки нијенац и попратила је до вјечне куће.

Хвала свијема, који ми брзојавно и писмено изразили саучешће; хвала сваком, који ми ма у чему помогао око опремања моје јадне шћери на непорочни пут.

Цетиње, октобра 1904.

Ожаломћени отац:

Јован Лаковић, с породицом.

Р. 105

Бр. 100

1—1